

ПОСЛЕДВАЩ ДОКУМЕНТ

Наръчник на RAN за управление на поляризацията

Резюме

Престъпления от омраза, нарастваща нетолерантност, ксенофобия, затворени идеологии и общности, улично насилие от крайно леви и крайно десни – всички те са прояви на поляризация и са заплаха за основните ценности на Европа.

Подчертавайки собствените си регионални проблеми с поляризацията и търсейки начин за нейното разбиране, практическите специалисти на RAN от цяла Европа се събраха в Амстердам на 6 юли 2017 г. Те по-конкретно търсеха действия – начин за *правене* на нещо за управление на ситуацията.

Тази голяма група практически специалисти, която разсъждаваше върху фокуса на различни работни групи, извърши работа по проекта на Наръчника за управление на поляризацията. Текстът представя модела на Барт Брандсма, който обяснява механизмите на поляризация, както и главите, предлагащи практически насоки за различните сектори.

Този документ е написан от **Стивън Ленос, Весел Хаанстра, Маржолейн Келтиенс и Маартен ван де Донк** от центъра за високи постижения на RAN. Становищата, изразени в този документ, са на авторите и не отразяват задължително възгледите на центъра за високи постижения на RAN, Европейската комисия, всяка друга институция или участниците в работните групи на RAN.

Въведение в поляризацията, RAN и практически специалисти

Тематичното събитие в Амстердам (6 юли 2017 г.) започна с група практически специалисти на RAN, които обрисоваха изискваща спешни действия и тревожна картина на Европа, в която поляризацията надига своята грозна глава. Поляризацията се забелязва от север на юг и от изток на запад. В рамките на общността от практически специалисти на RAN съществува нарастваща загриженост относно поляризацията между различните групи в обществото. Режимът на строги ограничения и икономическа реформа причини много несигурност и гняв в цяла Европа. Тази несигурност се експлоатира и от субекти, които мобилизират подкрепа въз основа на *посланието „Ние и те“*. В резултат на това се увеличава напрежението. Кризата с бежанците и мигрантите също така разпалва поляризацията, както и неотдавнашните терористични атаки и инциденти. Тези атаки на свой ред доведоха до увеличаване на инцидентите, свързани с престъпления от омраза, някои от които в малък мащаб, други - в по-сериозен. Поляризацията дава основа за подхранване на радикализацията.

Поляризацията е в центъра на няколко срещи и документи на RAN. Всички те попадат в рамките на пътната карта за 2017 г., която достига кулминацията си в написването и разпространението на Наръчника на RAN за управление на поляризацията като конкретен инструмент. За написването на Наръчника е използвана следната литература:

- RAN PREVENT, 'How to prevent future violence in post-conflict areas', Zagreb (19-20 November 2012); (РГ НА RAN „ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ“, „Как да се предотврати бъдещо насилие в зони, преживели конфликт“, Загреб (19-20 ноември 2012 г.);)
- RAN POL 'Successful and effective engaging with communities', Oslo (6-7 April 2016) (РГ на RAN „Полиция и правоприлагане“, „Неуспешно и ефективно ангажиране с общностите“, Осло (6-7 април 2016 г.))¹;
- Тематично събитие за бежанците и поляризацията (14 април 2016 г.)²;
- Серия от четири семинара на държави членки за поляризацията и мигрантската и бежанска криза (11, 12, 13 май и 16 септември 2016 г.);
- Issue Paper on 'Tackling the challenges to prevention policies in an increasingly polarised society', (November 2016)³ (Дискусионен документ на тема „Справяне с предизвикателствата пред политиките за предотвратяване във все по-поляризирано общество“, (ноември 2016 г.);)
- Учебна визита в Северна Ирландия (24-25 април 2017 г.);
- 'Working on the polarisation manual', joint meeting RAN EDU and POL meeting in Stockholm (10-11 May 2017) („Работа върху наръчника за поляризация“, съвместна среща на РГ „Обучение“ и РГ „Полиция и правоприлагане“ на RAN в Стокхолм (10-11 май 2017 г.);)

---

¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-pol/docs/ran_pol_ex_post_paper_oslo_en.pdf

² https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/ranpapers/docs/ran_ex_post_paper_the_refugee_and_migrant_crisis_en.pdf

³ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/tackling_challenges_prevention_policies_in_increasingly_polarised_society_112016_en.pdf

- ‘Strengthening community resilience’, RAN YF&C⁴, London (29-30 June 2017) („Подсилване на устойчивостта на общността“, РГ „Младежи, семейства и общности“ на RAN, Лондон (29-30 юни 2017 г.);
- ‘Multi- or cross cultural approaches to preventing polarisation and radicalisation’, RAN H&SC⁵ meeting, 4-5 July 2017⁶ (Мултикултурни или транскултурни подходи за предотвратяване на поляризацията и радикализацията, среща на РГ „Здравни и социални грижи“ на RAN, среща на 4 и 5 юни 2017 г.).

Тези дейности бяха синтезирани на тематичното събитие през юли, когато беше споделен проект на Наръчника за поляризация като предварителен документ. Темата на поляризация се обсъжда с особена честота от РГ „Полиция и правоприлагане“ и РГ „Обучение“ на RAN, което доведе до интензивни отделни заседания по време на тематичното събитие, по време на които ръководителите на работните групи и техните участници можаха да усъвършенстват съответно своята глава от наръчника.

Поляризация: за какво говорим?

Поляризацията може да се разглежда като мисловна конструкция, базирана на предположенията за идентичности „ние“ и „те“. В процеса на поляризация доминиращото и активно послание е за възприеманите (и често преувеличени) различия и опростенчески послания за другите. Има омаловажаване на това, което „ние“ и „те“ можем да имаме като общо между нас. Поляризацията следователно се показва в негативни мисли и отношения към други групи, което може да доведе до нарастваща враждебност и сегрегация. В крайна сметка това може да доведе до ситуации, при които нетолерантността се видоизменя в реч на омразата и дори в престъпления от омраза. В такава среда, някои (части) от групи или отделни лица могат да се радикализират в посока насилствен екстремизъм и тероризъм. Вербуването за екстремистка идеологията е много по-успешно, ако има възприемчиви групи, които чувстват, че тяхната група и идентичност е обидена и дори застрашена.

Дж. М. Бергер наскоро публикува научен доклад за Международния център за борба с тероризма (ICCT) с наименованието Extremist Construction of Identity: How Escalating Demands for Legitimacy Shape and Define In-Group and Out-Group Dynamics („Екстремисткото конструиране на идентичност: Как ескалиращите искания за легитимност оформят и дефинират динамиката на вътрешната група и външната група“)⁷. Бергер дефинира „стълба на конструирането на идентичност“.

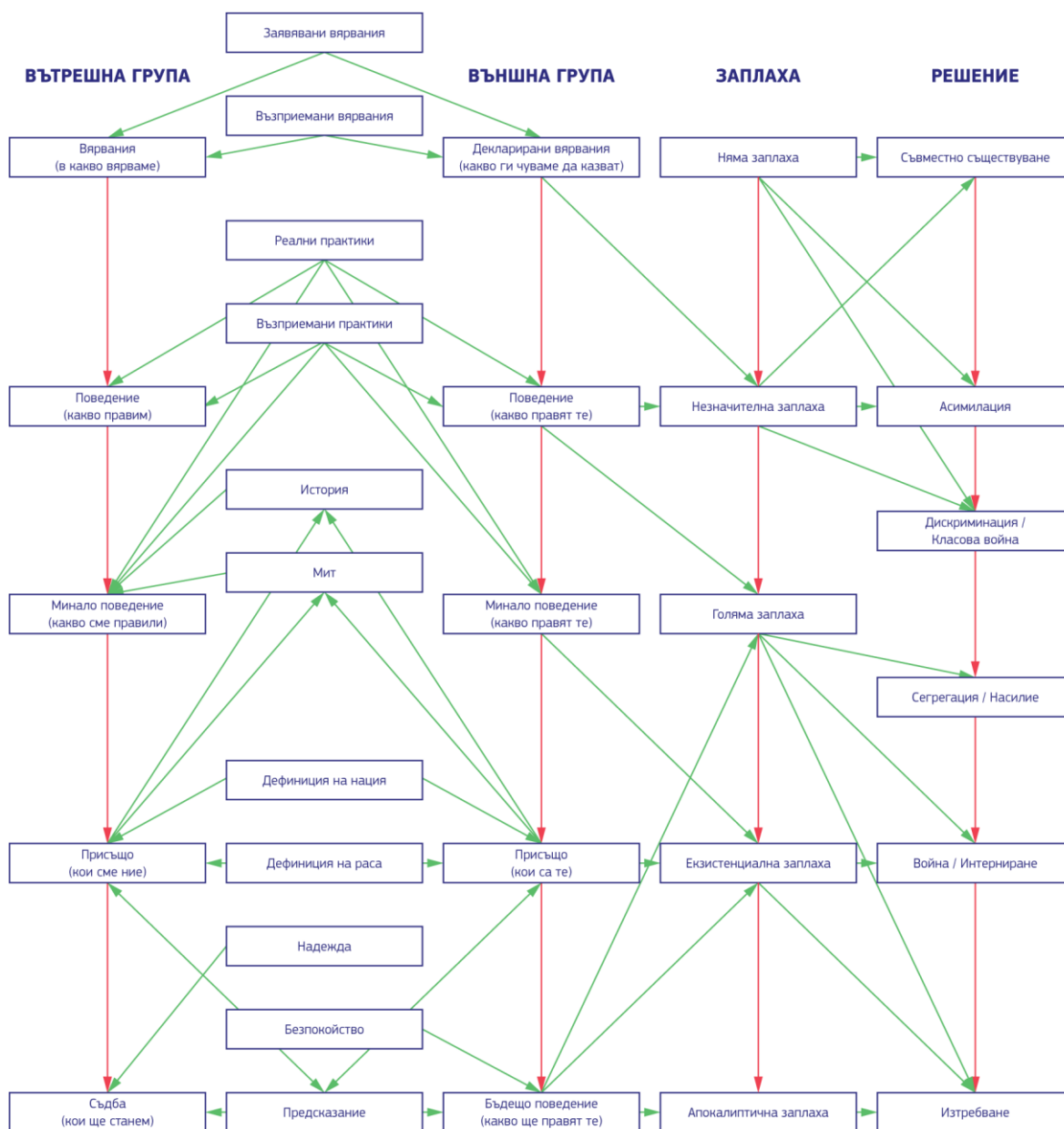
⁴ YFC е работната група за професионалисти, работещи с младежите, семействата и общностите

⁵ H&SC е работната група за здравни и социални грижи

⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-h-and-sc/docs/ran_hsc_multi_cross_cultural_approaches_dublin_04-05_07_2017_en.pdf

⁷ <https://icct.nl/publication/extremist-construction-of-identity-how-escalating-demands-for-legitimacy-shape-anddefine-in-group-and-out-group-dynamics/>

Последващ документ
НАРЪЧНИК НА RAN ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛЯРИЗАЦИЯТА
Тематично събитие 6 юли 2017 г., Амстердам (Нидерландия)

Фигура 1 Групи с определена идентичност, развиваща се в екстремизъм (Бергер, 2017 г.)

Въпреки че Бергер не използва думата поляризация, процесът, който се извършва в горната част на тази фигура, е очевидно сходен с поляризацията и представлява първите стъпала на стълбата към конструиране на идентичност. Като разглежда процесите, които карат групи с определена идентичност да се трансформират в екстремистки групи, Бергер, стига до следните заключения:

- Движенията на основата на идентичността са ориентирани към утвърждаването на легитимността на дадена колективна група

(организирана въз основа на географията, религията, етническата принадлежност или други общи черти, забелязващи се *от пръв поглед*);

- Движенията стават екстремни, когато вътрегруповото търсене на легитимност ескалира до точката, в която тя може да бъде удовлетворена само за сметка на външна група.

В процесите на поляризация и радикализация на насилствения екстремизъм тези събития са преплетени и дори реципрочни. Докато външната група ще види себе си като вътрешна група. Отключващите събития могат да спомогнат за ускоряване на поляризацията, катализирано и улеснено чрез каналите на средствата за масова информация и социалните медии. Фалшивите новини, формиращите нагласа инциденти и т. нар. информационни балони засилват процеса на поляризация. И по реципрочен начин, представата, че външната група на практика представлява вътрешна група за последователите си. Другите съответно са дефинирани като външната група.

Поляризация – радикализация

Мрежа за осведоменост по въпросите на *радикализацията* не е Мрежата за осведоменост по въпросите на *поляризацията*. Поляризацията не е ключовият акцент за практическите специалисти, които предотвратяват радикализацията, водеща до насилствен екстремизъм и тероризъм. Въпреки това, общността на практическите специалисти на RAN е обезпокоена. Ние се стремим да *предотвратим* радикализацията и чрез предотвратяване и намаляване на поляризацията, създаваме условия, които допринасят за предотвратяване на привличането на лица към идеологии на нетолерантност от типа „ние и те“.

Освен това, в поляризирана ситуация, в която се използва реч на омраза, както и реч, говореща за насилие, съществува риск от самотни участници или малки групи, които извършват насилие. Наскоро станахме свидетели на това: човекът, който уби члена на парламента на Обединеното кралство Джо Кокс; стрелбата по републикански политици в САЩ; и атаките със запалителни бомби с „терористични намерения“ по холандска джамия и по помещения за бежанци. Тези атаки се провеждат навсякъде в Европа – и на север, и на юг. От запад на изток виждаме поляризация, водеща до враждебност, изключване и насилие. Поляризирана Европа, в която процъфтяват силни, ненавистни чувства на „ние и те“, е блатото, в което процъфтяват екстремистките вербовчици и в което саморадикализиращите се лица се обръщат към насилие.

Важно е да се подчертаят отличителните особености и връзки между поляризацията и радикализацията. В контекста на RAN радикализацията се отнася за процеса, чрез който дадено лице приема екстремистки политически, социални или религиозни идеи и стремежи, които след това служат за отхвърляне на многообразието, толерантността и свободата на избор, и за легитимиране на нарушаването на върховенството на закона и използването на насилие спрямо собственост и хора. Този процес може да прерасне в терористични престъпления, които *„се определят като действия, извършени с цел „сериозно сплашване на население“, „неправомерно задължаване на правителство или на международна организация да изпълнява или да се въздържа от извършване на какъвто и да е акт“, или „сериозно дестабилизиране или унищожаване на основните*

*политически, конституционни, икономически или социални структури на държава или на международна организация*⁸.

Определението за радикализация на Бергер е интересно и може да бъде полезно извън дискурса за поляризацията:

Радикализацията е процесът на приемане на все по-отрицателни идеи за външната група и все по-груби мерки срещу външната група, за които има оправдание.

Както се обяснява в дискусияния документ на RAN „Tackling the challenges to prevention policies in an increasingly polarised society“ („Справяне с предизвикателствата пред политиките за предотвратяване на все по-поляризираното общество“): „Поляризацията не води непременно до радикализация и радикализацията не е задължително да доведе до нарастваща поляризация. Отговорът е залегнал в понятията за факторите, които правят хората уязвими към екстремистка пропаганда и вербуване.“ RAN писа за калейдоскоп от фактори.⁹ Засягането от процеса на поляризация усилва много от психологичните и социални фактори, които правят хората уязвими.

Силно разделената общност с враждебно отношение между групите и силно застъпения начин на мислене „ние и те“ са идеалната размножителна среда за вербовчици и радикализатори за екстремистки идеологии, които експлоатират чувствата на страх, недоверие и отхвърляне на „тях“.

Разбиране и управление на поляризацията – от Барт Брандсма

По време на съвместната среща на РГ „Полиция и правоприлагане“ и РГ „Обучение“ в Стокхолм, участниците обсъдиха модела за управление на поляризацията на Барт Брандсма¹⁰. За кратко представяне гледайте това четири-минутно видео:

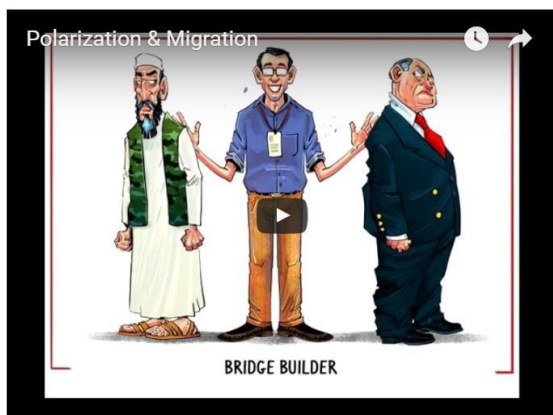
<https://www.youtube.com/watch?v=5R3gzMONDUI>

---

⁸ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2015/571320/EPRS_ATA\(2015\)571320_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2015/571320/EPRS_ATA(2015)571320_EN.pdf)

⁹ RAN Issue Paper The Root Causes of Violent Extremism, Magnus Ranstorp (Дискусионен документ на RAN „Основни причини за насилствения екстремизъм“, Магнус Рансторп)

¹⁰ Bart Brandsma <https://www.polarisatie.nl/eng-home-1/>

Моделът на поляризация, описан от Барт Брандсма, е представян и на по-предишни срещи, като например срещата на РГ „Полиция и правоприлагане“ за общностите¹¹ и Тематичното събитие относно бежанската криза и предизвикателствата за политиките за превенция. Моделът става популярен в няколко страни и се използва от холандската полиция, и, например, в Royal Athenaeum в Антверпен, Белгия, училището, чийто директор е съпредседателят на RAN, Карин Хересманс.

За да даде възможност на общността на практическите специалисти на RAN да прочете

повече за модела на Брандсма, Центърът за високи постижения на RAN преведе значително по своя обем резюме на неговата книга на английски език. Тя може да бъде изтеглена на: <https://www.polarisatie.nl/eng-home/>. Подходът, очертан в книгата, е обобщен тук.

Брандсма твърди, че поляризацията е построена върху *три правила и пет роли*:

Трите правила:

1. Поляризацията е *мисловна конструкция*, мислене от типа „ние и те“, базирано на идентичности и групи. Поляризацията е изтъкването, историята, експлоатираща даден инцидент или конфликт.
2. Поляризацията *се нуждае от подхранване*; тя процъфтява на основата на говорене за идентичности в комбинация с отсъждане. Ако няма комуникация, ако в поляризацията не се влага енергия, тя ще изгуби силата си.
3. Поляризацията е свързана с *чувства и емоции*. Фактите и цифрите няма да са полезни в управлението на поляризацията.

Петте роли

1. *Подстрекателите*, позиционирали се в двата противоположни полюса, се опитват да създадат поляризация; те са подбудителите, действащи от полюсите. Те претендират за 100 % истина и са повече в „режим на изпращане“ отколкото в „режим на изслушване“. Те не желаят истински диалог.
2. *Участниците* са избрали страни и са се придвижили към подстрекателите; това е разгръщане на поляризацията.

¹¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-pol/docs/ran_pol_ex_post_paper_oslo_en.pdf

3. *Междинната позиция*, нюансираните лица, не са избрали страна и не участват в поляризацията. Те могат да бъдат неутрални, изплашени или безразлични. Те представляват цел за подстрекателите, като играта на поляризация се печели или губи в междинната позиция.
4. *Строителят на мостове* се опитва да донесе мир и умереност чрез достигане до двата противоположни полюса. Но правейки това, той или тя подчертава съществуването на двата полюса и като резултат дори може да разпалва поляризацията.
5. *Изкупителните жертви* биват обвинявани или нападани, като те биха могли да бъдат неполяризираните „в междинната позиция“ или строителите на мостове.

Четири фактора за промяна:

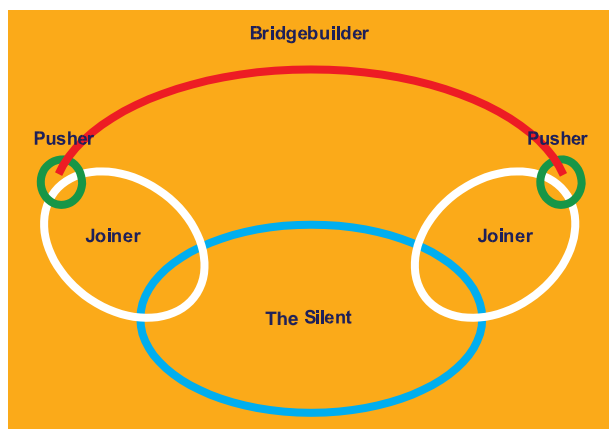
1. Променете *целевата аудитория*. Подстрекателите изобразяват врага в другия подстрекател, но имат за цел междинната позиция, където всъщност се случват нещата. Така че за деполяризация се целете в хората, заемащи междинната позиция.
2. Променете *темата*. Отдалечете се от конструираната идентичност, избрана от подстрекателите, и стартирайте разговор за общата загриженост и за интересите на хората в междинната позиция.
3. Променете *позицията*. Не действайте от позиция, която е по-висока от позицията на страните, но се приближете към междинната позиция;
4. Променете *тона*; това не е въпрос на правилни или неправилни факти. Използвайте реч за медиация и се опитайте да ангажирате и да осъществите връзка с хората в многоликата междинна позиция.

Поляризация – конфликт

Брандсма подчертава значението на разграничаването между поляризацията и конфликта.

Поляризацията е изкуствено конструиране на идентичности. За наличие на конфликт трябва да е имало инцидент, извършители и жертви. Нещо е случено или откраднато или има ранени хора. Хора са пряко замесени и се борят за нещо. Те са „собственици“ на проблем.

Поляризацията е за хора, които стават цел на комуникацията за тясно определена идентичност и са подложени на натиск да вземат страна. Подстрекателите се опитват да ги привлекат в поляризация. Дефиницията на проблема и собствеността върху проблема не е съвсем ясна. Всички мюсюлмани част от конфликт ли са, ако е извършена атака, за която Даиш е поела отговорност? Някои участници опитват ли се да привлекат хората в „черно-бяла конструирана идентичност“? Когато възникне конфликт, ние можем да разчитаме на дълга традиция на медиация и изграждане на мир. Динамиката на поляризацията обаче е различна. Познатите елементи от разрешаването на конфликти чрез медиация, като *реч за медиация* и *поведение за медиация*, са полезни, но поляризацията се нуждае и от други подходи. Тук влизат в действие горепосочените три правила, пет роли и четири фактора за промяна.

Наръчник на RAN за управление на поляризацията за практически специалисти на първа линия

Брандсма описва как някои участници трябва да изпълняват хигиенизираща роля. В професионалната си роля и етика учители, полицейски служители, директори на училища и социални работници чувстват необходимостта да предотвратяват по-нататъшната поляризация. В много градове кметът също така играе тази превантивна роля, въпреки че в битката за гласове политиките могат също така да разпалват и експлоатират поляризацията, за да мобилизират своя електорат. Всички от горепосочените участници имат ролята на лидер, която трябва да изпълняват. Но в опита да направят това съществува риск непреднамерено да разпалят допълнително поляризацията. Ако тяхната комуникация и интервенции подхранват дихотомията – черно-бялата конструкция „ние и те“ – те могат в крайна сметка да помагат на подстрекателите. Те могат да разпалват поляризация например чрез възпроизвеждане на ролята на „неутрален“ строител на мостове и да стартират диалог между поляризиращите подстрекатели. Като действат в обхвата на рамката и играта на подстрекателите, те правят съществуването на двата конструирани полюса по-видимо.

Поляризацията не е като времето. Участниците *могат* да променят нещата. Ето защо RAN представя този наръчник като конкретен инструмент с фокус върху *правенето* и то върху *правенето на правилното нещо*.

Наръчникът е изграден в шест тематични глави

- Комуникация
- Местно правителство
- Полиция
- Образование
- Общности, семейства и младежи
- Затвор и пробация

Всяка глава подчертава специфични за сектора интервенции и действия. Някои практически принципи, които обаче могат да бъдат приложими за всички.

Практически насоки за всички

Не вредете, разберете динамиката на поляризацията

Независимо от вашата професия е разумно да инвестирате в разбирането на уникалната природа на поляризацията, за да сте сигурни, че вашите действия и комуникации не служат непреднамерено на поляризацията и нейните подстрекатели. Ето защо има смисъл да се организират курсове за обучение за правилата, ролите и факторите, променящи играта.

Не се изненадвайте със закъснение. Бъдете подготвени!

Опитайте се да създадете усещане – или процедури – за забелязване и реагиране на първите признаци на потенциално проблематична поляризация. Чрез вътрешни оценки, като проверявате с партньори или данни, се опитайте да идентифицирате поляризацията, когато все още е на етап, лесен за управление.

Управлението на поляризацията се нуждае от междуведомствено сътрудничество

Тъй като поляризацията е обществен процес, много обществени участници могат да ѝ повлияят по положителен или отрицателен начин. Следователно за управление на поляризацията е необходимо междуведомствено сътрудничество. Всички свързани участници трябва да участват в координирането на информацията и действията – особено когато поляризацията достигне притеснително ниво.

Защитавайте уязвимите практически специалисти, идващи от среди, свързани със ситуацията

Колеги, идващи от среди, свързани с конструирането на поляризация, могат да помогнат на другите за разберат също съответните емоции, участници и фактори. Въпреки това съществува и сериозен риск да се сблъскат с въпроси или дори обвинения за тяхната позиция. Това може да ги направи уязвими. В тези ситуации може да е умно да се запазят тези колеги извън светлините на прожектора.

Комуникация и управление на поляризацията

Защо комуникацията е от значение за поляризацията?

Поляризация е преди всичко комуникация. Липсата на комуникация означава липса на поляризация. Всички участници, действащи наред с поляризиращи сили, трябва да са запознати с начина на своята комуникация или с начина на своето изобразяване както в официалните медии, така и в социалните медии.

В тази глава се концентрираме върху три аспекта:

- Стратегическа комуникация в седем стъпки
- Кампании за оправомощаване на междинната позиция и увеличаване на устойчивостта
- Средствата за масова информация, пресата и медийните организации

Как да разберете поляризацията и как да използвате стратегическата комуникация

Седемте практически стъпки по-долу са адаптирани от стъпките, описани в наръчника на RAN относно реакциите спрямо завърнали се бойци и техните семейства.¹²

Как да комуникирате стратегически, за да управлявате поляризацията

1. **Дефинирайте местния проблем с поляризацията** ясно чрез изследвания и разбиране на общностите, медиите и настроенията на по-широк кръг заинтересовани страни. Кой са подстрекателите и участниците от двете страни? Кой е в междинната позиция? Кой са строителите на мостове? Как е обхваната в рамка поляризацията от подстрекателите? В допълнение се уверете, че комуникационната стратегия е съгласувана с други комуникационни стратегии. Поляризацията вероятно ще окаже въздействие върху други комуникации и може също така да се повлияе от тях. Какви са целите на вашата стратегия?
2. **Разберете с кого искате да говорите**, как да говорите с тях ясно и по начин, който има смисъл за тях. Кой са достоверните гласове, които са в резонанс с целевата аудитория? Какви послания трябва да бъдат предадени и как ще бъдат получени от целевата аудитория? Използвайте нагласа и реч на медиация, когато е възможно.
3. Работете творчески върху кампаниите и **работете в партньорство** с другите, по-конкретно между представителите на правителството (местния екип на междуведомствено сътрудничество), общността и други партньори от НПО, както и с подкрепата на агенции (за комуникации, дизайн, медии и т.н.), и когато е възможно – социални медийни компании. Може ли да се идентифицира творчески потенциал?
4. **Кои са гласовете на общността** и партньорите, с които работите? Могат ли те да споделят истории, които ще помогнат за промяна на темата, на аудиторията и на „тона на гласа“? Нужни са ясни и кратки кампании, за да се представят фактите, но ще бъдат необходими по-широки кампании, адресиращи емоциите, които този проблем вероятно ще повдигне. Опитайте се да използвате езика на медиатор – език, подкрепящ медиацията – като показвате съпричастност и изграждане на доверие в процеса. Езикът не трябва да подхранва поляризацията.

¹² НАРЪЧНИК НА RAN 'Responses to returnees: Foreign terrorist fighters and their families' July 2017 (Реакции спрямо завърнали се бойци: Чуждестранни терористични бойци и техните семейства, юли 2017 г.)
https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/ran_br_a4_m10_en.pdf

5. **Как да се ангажирате с различните аудитории** ще зависи от това кои са те, но основните медии не са нито най-ефективни, нито надеждни. Партньорите на Общността може да бъдат в състояние да използват социални медии, за да достигнат лицата, които са в най-голяма степен ангажирани с въпроса. Това ще бъде ли органичен обхват или ще трябва да бъде подкрепен от платена реклама чрез платформи за социални медии? Местните събития от общността помагат ли да се обясни проблемът? Първоначалното изследване и анализ вече трябва да са дали отговор на тези въпроси.
6. **Наблюдавайте реакциите** при всяка комуникация внимателно. Това е основната обратна връзка и тя може да се използва редовно, за да предоставя информация за работата и да я регулира по съответния начин. Отговорите също ще подхранват оценяването на цялостния успех на дейността и ще предоставят разбиране за недостатъците.
7. **Докладвайте и обсъждайте усилията за комуникация** и успех с други заинтересовани страни. Тази работа ще ви помогне за предоставяне на информация на бъдещи превантивни комуникации и разработване на политика. Уверете се, че резултатите се предоставят и създайте бъдещо планиране на комуникациите за изграждането на успеха.

Как кампаниите могат да засилят междинната позиция и да изградят устойчивост?

Поляризацията започва с подстрекателите, които крещат едни на други, но и двата полюса в действителност са насочени към междинната позиция. Подстрекателите се опитват да убедят хората да се присъединят към тях и да увеличат тяхното движение. Без средата да се присъедини към страните, няма поляризация. Това е също така ключов урок за комуникационните кампании: Въпреки че е примамливо да се адресират подстрекателите, целевата група трябва да бъде междинната позиция. Тези лица могат да бъдат безразлични към създаващия поляризация въпрос, но могат също така да бъдат нюансирани или в съмнение. Кампаниите трябва да уверят лицата, намиращи се в междинната позиция, че наличието на съмнения може да бъде добродетел, да предостави нюанс и да подчертае сложността, когато е възможно.

Как да изградите кампания

- Идентифицирайте вашите целеви аудитории, които могат да се считат за междинната позиция.
- Приложете четирите фактора за промяна: промяна на позицията, на темата, на аудиторията и на тона на гласа. По този начин, се опитайте да ги достигнете и да ги ангажирате.
- Идентифицирайте какво има значение за вашата целева група и я адресирайте по съответния начин. Понякога едно емоционално послание има повече ефект от факти и цифри.¹³
- Бъдете реалистични и приспособете кампанията чрез създаване на под-кампании за достигането до специфични целеви аудитории.
- По време на кампанията имайте предвид, че подстрекателите и участниците слушат. Като използвате реч на медиация вие свеждате до минимум риска подстрекателите да използват вашите послания за поляризация.
- Включващите и свързващи послания могат да бъдат построени върху емпатията, включването.

¹³ Jonathan Haidt 'The Righteous Mind' 2013 (Джонатан Хайд „Праведният ум“)

- Теорията на Бергер за идентичност на групата сочи, че кампании, целящи да оспорят легитимността на идентичността на групата, подложена на поляризация, могат на свой ред да накарат групата, подложена на поляризация, да инвестира повече усилия в обосноваването на тяхното съществуване и необходимост – и до по-поляризирана позиция.

Отгоре надолу или отдолу нагоре?

- Някой трябва да поеме инициативата. Местните управления или националното правителство имат мрежи и често други ресурси, необходими за започване на дадена кампания.
- В същото време дали кампания, ръководена от организации на гражданското общество или неправителствени организации, може да се разглежда като по-автентична, надеждна и приемлива? Правителствата могат да поканят или дори да улеснят или подкрепят кампании, ръководени от неправителствени организации.

Учене от практики

Dare to be grey (Осмели се да бъдеш сив), Нидерландия

[Dare to be Grey](#) (DTBG) призовава за признаване на „сивата“ междинна позиция по въпроси, които често са смятани по погрешка за „черно-бели“. Инициативата цели да насърчи различните мнения и гласове на голямото мнозинство на умерено мислещите, които са твърде често заглушени от по-екстремни гласове.

DTBG цели да повиши информираността главно чрез онлайн канали, като се използват множество видео и фото кампании, писане и разпространение на онлайн статии и предлагане на платформа за всеки, който има „сива“ история, която може да разкаже. Освен онлайн дейности, които образуват ядрото на организацията, кампанията редовно организира местни дебати и се ангажира в местни събития; DTBG активно разработва серия от (образователни) семинари.

Средства за масова информация и медийни организации

Въпреки съществуването на ехо камери и информационни балони, от които физическите лица получават информация и потвърждение, основните медийни организации все още имат ефект върху обществения дебат и изграждането на мнение. Журналистите и медиите са изобразявани като представящи новини, основани на факти, и като заемащи неутрална позиция. Но „е важно за редактори, репортери, под-редактори и фотографи да осъзнаят, че, когато ние сгрешим, хора страдат директно. Небрежната и непрофесионална работа по тези теми винаги вреди на уязвимите по някакъв начин.“¹⁴¹⁵ Това е причината, за написаното от няколко автора ръководство за представяне на репортажи за бежанци на Ирландския съюз на журналистите – тема, проникната от напрежение, загриженост и страх.

Как да си сътрудничите с пресата и журналистите

- Повишавайте информираността и увеличавайте знанията сред журналисти, редактори и техните организации по въпросите на динамиката на поляризацията.
- Поканете организации, представляващи главните редактори или журналисти, които да мислят за тяхната роля в поляризацията, в специфични събития.
- Предоставете на медиите и обществеността фактическа информация. Фактите могат да помогнат да разсеете митовете и невярната информация, представена от подстрекателите

¹⁴ <https://www.nuj.org.uk/documents/reporting-on-refugees-nuj-ireland-and-unhcr/nuj-ireland-unhcr-bookletreporting-on-refugees.pdf>

Учене от практики

Кодекс за поведение: репортажи за бежанци, Ирландия

Ръководството на Ирландския национален съюз на журналистите (NUJ), [‘Reporting on refugees. Guidance by and for Journalists.’](#) („Репортажи за бежанци. Ръководство от и за журналисти“), е написано в сътрудничество с UNHCR и Съвета за бежанци на Ирландия.

При търсене за подобряване на стандартите ние не се опитваме да унищожим дебата. По-скоро ние се стремим да гарантираме, че всички ние изпълняваме нашите задължения чрез лоялна и честна журналистика. Докато има широко осъзнаване на значението на точните репортажи, някои от нашите колеги продължават да отпечатват или излъчват в медиите митове и дезинформация за бежанците и за лицата, търсещи убежище. Неточната терминология и коментари увеличиха объркването и това породиха предразсъдъци.

Това означава, че винаги трябва да: проверявате и правите насрещни проверки на информацията, като сте наясно за достоверността на източниците, внимавате за езика, който използваме, и контекста, в който информацията се представя.

Местни правителства и управление на поляризацията

Защо поляризацията е от значение за местните правителства?

По улиците, кварталите, градовете ежедневно съжителстват хора с различни идентичности и лоялности. Местните или регионални правителства влияят върху условията за мирно съвместно съществуване, както и за устойчивостта на факторите за поляризация. Поляризацията подкопава социалната тъкан и поглъща устойчивостта. Местното/регионално правителство играе ключова роля в намаляването на факторите за поляризация – като ги разрешава и чрез увеличаване на изграждането на социално сближаване. Кметът, например, много често се разглежда като идеалният строител на мостове. Това *може* да бъде той или тя. Кметът (и неговият/нейният персонал) може, обаче, да допринесе за поляризация или да стане част от поляризация. За съжаление, в някои държави и политически формирания се оказва, че кметовете в действителност подкрепят радикализацията или дори са подстрекателите.

Местните и регионалните правителства могат също да действат като свързващо звено между гражданите и националното правителство за решаване на поляризиращи и социални предизвикателства на ниво държава.

Ние се съсредоточихме върху три предизвикателства за местните правителства:

1. бъдете подготвени; вижте как се появява проблемът и подгответе действия за деня след нападението във вашия регион или страна;
2. общност, идентичност и лидерство;
3. трудни решения, задействащи механизми за поляризация

Бъдете подготвени

Местните правителства са добре позиционирани и съоръжени да управляват поляризацията. Те имат много очи и уши за сигнали за промяна на настроението в рамките на общностите, нажежените температури и нарастващото напрежение и враждебност. Лица, наети от местни или регионални правителства, местните политици и многото партньори и контакти (гражданското общество), които те имат, могат да разпознаят нарастващата поляризация.

Как да повишите информираността и да изградите капацитет за управление на поляризацията

- Повишете информираността за процесите на поляризация и за факта, че поляризацията може да бъде повлияна и адресирана.
- Обучавайте ключови лица в рамките на местната общност, които се ангажират с подстрекателите, участниците и хората в междинна позиция в разбирането на динамиката на поляризацията и конфликта.
- Изградете мрежа по въпросите на поляризацията, обединяваща организациите в региона. Съберете се и обмислете организирането на упражнение за симулация, за да направите оценка на динамиката, както и на всяка роля на организация в управлението на поляризацията.

Как да създадете система за управление на мониторинга и поляризацията. Какво да търсите и как да разпознаете признаците на поляризация.

- Местната полиция може да бъде отличен партньор в изграждането на система за мониторинг. Мониторингът може да се извършва чрез използване на данни от полицията и общината или изследвания върху отношенията. В Ринкеби, Швеция, се използва система от светофари, за да се укажат нивата на напрежение.
- Изградете своя собствена система за мониторинг на социалното сближаване и напрежение.
  - Местните и регионалните правителства или партньори като работници от общността, социални работници и жилищни асоциации, могат, ако е необходимо (поради вероятността от напрежение в рамките на местната общност), да извършат проучване, което прави оценка на възприятията за безопасност, принадлежност и най-големите проблеми, както и за свързване с други групи, възприятия и чувства по отношение на тези други групи.
    - Жилищните асоциации и полицията на общността може да предоставя данни за регистрирани жалби и инциденти.
    - Изгответе доклади за дискриминация и за престъпления от омраза. Това могат да бъдат официални жалби, внесени в полицията, но понякога неправителствена организация или неутрален партньор се счита за по-достъпен от маргинализираните групи, които искат да докладват дискриминация или израз на омраза.
    - Наблюдавайте социалните медии и търсете онлайн прояви на поляризация. Това често се извършва от полицията, но може да бъде направено също така и от общините. Онлайн поведението има значение и общините трябва да знаят какво се случва, точно както те го правят за „офлайн“ поведението;
- Уверете се, че наблюдението е свързано с национални или международни прояви, които биха оказали въздействие върху местните общности.
- Местното/регионално правителство може да покани групи граждани, родители и други организации, които да проектират техен собствен „обществен барометър“, измерващ развитието в социалното сближаване и напрежение. Какви според тях са признаците на увеличаване или намаляване на поляризацията? Това може да създаде ангажираност и дори собственост между лицата и групите в междинната позиция.

Как да изградите мрежа от съюзници и ключови лица

- Ядрото на мрежата следва да включва ключови лица от местно/регионално правителство. Те поддържат свои собствени локални мрежи, които ще свържат с по-голямата мрежа.
- Техните доверени контакти формират кръга около тях. Те могат да бъдат официални и неофициални лидери от под-общности в рамките на местната общност, като например собственик на местен магазин, майка, която познава много други майки, или млад работник. По-формалните лидери, като говорител на общността, могат също да бъдат включени.
- Тези неофициални лидери в под-общностите могат да бъдат източник на информация, но в еднаква степен те могат да бъдат партньори при осигуряването на правилния подход за овладяване на поляризацията.

Как да бъдете подготвени за поляризация в деня след атака и как да изградите устойчивост

- Организирайте. Създайте своите процедури, линии на командване, комуникация за управление на кризи, които да бъдат готови за момента, когато е необходимо.
- Ангажирайте се. „Ремонтирайте покрива през лятото“, пригответе се. Хората и организациите, с които се ангажирате, въз основа на тяхното чувство за отговорност за мирно съвместно съществуване, през цялата година и в наблюдението, могат също да предоставят най-голямата подкрепа след инцидент.
- Служете. Уверете се, че имате мрежа в рамките на местната и регионална общност, която може да достигне до всички онези, които могат да имат нужда от помощ, информация и насоки. Това включва списъци по имейл за училища, млади работници, социални работници, жилищни асоциации, религиозни групи и други групи и организации. Тези канали може да се използват, за да служат на тези, които се нуждаят от подкрепа с практическа информация, която се актуализира през нощта и осигурява на учителите и на другите лица практически съвети за това какво да се прави и как да се комуникира.

Общност, идентичност и лидерство

Поляризацията е битка, водена с фалшиви, изпълнени със злоба истории за идентичности от типа „ние и те“. При нея става въпрос не за това какво имат хората общо помежду им, а за това, което ги прави различни и представлява проблем или дори заплаха. Разделяне.

Как да изградите „общото“, междинната позиция за общностите

За местното правителство има три опции за създаването на условия за здравословна междинна позиция, в която могат да живеят както физическите лица, така и формални и неформални групи.

- Политика. Включително процесите за изграждане на политики, политики, насочени към подкрепата на многообразието и включването, насърчаващи активното гражданство и участието на гражданите.
- Структура. Работа с цялата общност и под-общности. Не трябва да се работи само със съществуващите, официални организации и техните председатели и говорители – те могат да действат от гледна точка на идентичността и да имат свои собствени интереси.
- Култура и идентичност. Надграждайте върху гражданското достойнство и споделената идентичност и гражданство. Накарайте хората да споделят история, култура и идентичност? Споделената идентичност или чувства за нея са органични и не трябва да се контролират или управляват. Но местната общност и нейното правителство може да стартира програма или кампания за улесняване на дебата за споделената идентичност. Природата на този вид кампания/програма трябва да бъде приканваща, вдъхновяваща и включваща.

Кметът и лидерството

- Управлявайте ролята на кмета на строител на мостове. Той или тя често са изобразени като неутрални и над всички страни, като се предполага, че те изграждат мостовете. Извършването на това въз основа на факти и поддържането на нормативност в комуникацията няма да помогне за усилване на междинната позиция. В тяхната неутрална позиция над всички страни и чрез адресирането и на двата полюса кметовете рискуват да бъдат критикувани от всички страни. Ако те съсредоточат своите действия върху подстрекателите на поляризация, те рискуват да стъпят в тяхната рамка на поляризация и да разпалят поляризацията. Неутралните строители на мостове често завършват като изкупителни жертви в ситуации на поляризация.
- Кметът трябва да бъде приемлив за всички засегнати общности и групи. Той или тя могат да се разглеждат като „неутрални“, но ще бъде по-ефективно, ако съответното лице се счита за кмет на всички граждани. Това е свързано с прилагането на стил на поведение и комуникация на медиатор, от позиция в междинната позиция, сред гражданите.

Трудни решения и задействащи механизми за поляризация

Поляризацията е злонамерен процес, в който хората използват като коз картата на идентичността, за да разделят групите в обществото. Често има някои задействащи механизми, като решения за изграждане на подслон за мигрантите, обсъждана политика за социални жилища или инцидент, като например нападение. Подстрекателите на поляризация ще се опитат да се възползват от тези задействащи механизми. Независимо дали е политическо решение за подслон на лица, търсещи убежище, или бежанци, позволяване на изграждането на джамия или решение по друга чувствителна тема, това решение може да се използва като искра за запалване или разпалване на поляризацията. Начинът, по който процесът за създаване на политиката се проектира, изпълнява и комуникира, е ключов.

Как да се смекчи рискът от поляризация, присъщ в трудни досиета и решения

- Бъдете прозрачни относно процеса на вземане на решения и усилията и ограниченията. Общината задължена ли е да изгради оспорваното съоръжение и как ще бъде построено единствената тема за обсъждане ли е?
- Направете оценка на динамиката. Опасенията, гневът и страховете локално базирани ли са или са сили извън местната и регионалната общност, подхранващи напрежението?
- Бъдете колкото е възможно по-включващи. Работете с разгневените и обезпокоени граждани, дори ако те изразяват своите чувства по агресивен или много директен начин. Ако ги игнорирате, тази ситуация ще се разрасне.

Как да се избегне подхранването на поляризацията с диалог

Уроци за провеждане на публични срещи и диалози за местните/регионални събития и теми:

- Пазете се от големи обществени събития в големи зали, които са отворени за всички, и не слагайте „важни хора“ зад масата. Подстрекателите може да използват този етап за обръщане към междинната позиция. По-добре ще е да има многобройни малки маси и да посрещате хората лично, когато те пристигат. Ако е възможно, ангажирайте се с тях в по-малки групи.
- Знаем, че хората, които присъстват на заседания/дебати, са предимно онези, които вече са ангажирани и вероятно няма да променят мнението си лесно. Опитайте се да накарате хора, които все още не са включени в дебата/не са разбрали за събитието, особено ако са еднакво засегнати от проблем/случай, който е довел или би могло да доведе до поляризация.
- Не игнорирайте онлайн подстрекателите, хейтърите и други хора с голяма уста. Например накарайте кмета, полицейски служител в общността или социален работник да се насочи към тези лица по време на неочаквано посещение у дома. Това просто изисква да позвъни на звънеца и да го помоли за разговор. Хората ще се изненадат, ще разберат, че не може да крещят анонимно, и могат да се почувстват изслушани.

Практики, от които да извлечете поука

Учене от практики

Наблюдение на социални размирици в Ринкеби, Швеция

Областта Ринкеби се е сблъсквала със социални размирици. За да разберат какво се случва, общината и полицията са изградили система за мониторинг, за да предоставят информация на ежедневния бизнес за състоянието на социалните вълнения. Те използват метафората на светофара: днес е зелено, жълто или червено. Вижте главата за местните правителства за повече информация.

Учене от практики

Семинари на общността, Финландия

Във Финландия семинарите на общността се организират на местно ниво. Семинарите събират заедно различни местни участници от различни обществени сектори (прилагане на закона, социални услуги и т.н.), НПО, които се специализират в работа с уязвимите групи и имат опит в местните усилия за превенция, религиозни общности и организации със седалище в общността. С това се отваря вратата към достъпа на редовите граждани и тяхното доверие. Семинарите функционират като платформа за изграждане на доверие и сътрудничество за създаване на местните практики и инициативи за превенция. След семинара местните власти получават подкрепа от местен екип за междуведомствено сътрудничество и план за действие. Целта на това съвместно създаване е да се улесни прозрачен, включващ и широк процес за всички страни, което също така предотвратява стигматизацията и насочването на атаките срещу например мюсюлманските общности. Това също е важно от гледна точка на стратегическите комуникации, тъй като поляризацията, свързана с темата за радикализацията, насилствения екстремизъм и завърналите се чуждестранни терористични бойци, отразява тясно и подвеждащо изображение на естеството на насилствения екстремизъм като явление.

Полицията и управление на поляризацията

Защо поляризацията е от значение за полицията?

Поляризацията е от голямо значение за полицията, не само защото може да доведе до публични безредици или престъпления, мотивирани от омраза, но също и защото подстрекателите на поляризиращи послания често сочат към група „тях“ във връзка със заплахи, несправедливост, възприемани двойни стандарти и рискове за безопасността. Това въвежда държавата и полицията в картината. Полиция, която работи за всички, полиция, която служи и защитава всички, като прилага върховенството на закона – и която се вижда, че прави това – е от ключово значение. Може да се каже, че постигането на резултати в борбата с престъпността, защитата на общности по неутрален, професионален начин, е „твърдият принос“ за управление на поляризацията. Мекият принос идва от работата на полицията в общността, работата на местно и често персонално ниво за комуникиране за включване, показващо емпатия и изграждащо отношения и мрежи. Това са първите линии за защита срещу поляризацията. В същото време полицията трябва да разбере, че техните действия и комуникация могат да бъдат решаващ катализатор за поляризация. Чрез своите действия полицията може неволно да подхранва поляризация между групите в обществото или между групите и полицията или други органи.

Като се има предвид, че полицията нормално реагира в отговор на инциденти, управлението на поляризацията е свързано с предотвратяването и с проактивността във фазата преди наказанието. Поляризацията може да се определи като обществен процес, който се проявява в престъпления от омраза и други инциденти. Полицията следователно трябва да разбере симптомите и да се присъедини към точките, за да разбере кога се провежда потенциална поляризация. Като пещерата на Платон: не става въпрос за сенките на стената, а за нещата, които създават сенките.

За полицията има три групи на съответни действия по отношение на поляризацията:

- да предотвратява развитието на поляризация между групи в обществото;
- да знае как да действа, когато се появи поляризация и конфликт след инцидент, представляващ сериозен задействащ механизъм;
- да действа по отношение на поляризацията в рамките на полицейските сили.

Какво може да направи полицията, за да предотврати ескалацията на поляризация между групи в обществото?

Как да бъдете подготвени и да не се изненадвате със закъснение от поляризация

- Забелязвайте настъпването на поляризацията, например чрез наблюдение на напрежението на местно или национално ниво. Мрежа от местни участници, предоставящи информация на централизирана точка, която прави оценки, могат да дадат своя принос. Какво е в съзнанието на хората? Обърнете внимание на промените в обществените нагласи и възприятия. Съчетайте това с данни, мониторинг на социални медии и оценки на развитието на местно, национално и глобално ниво, което може да се отрази на проявлението на поляризацията на местно ниво.
- Предприемете холистичен подход, обхващащ проактивно събиране на материали от разузнаване в общността.
- Оценете дадена ситуация по отношение на конфликтите и поляризацията. Двете са комплексно взаимно свързани, но подходът, необходим за конфликта, е различен от този, който е необходим за поляризацията. Опитайте да идентифицирате подстрекателите, участниците и лицата и групите в междинната позиция.

- Работете за ранното откриване на напрежението и полетата на напрежение. Наблюдавайте напрежението в или между групите; наблюдавайте търкането между различните групи на идентичности. Полицията на общността трябва да си сътрудничи с общини и неправителствени организации, да открива и адресира лошите вибрации, които са потенциални показатели на поляризация. Те могат да бъдат свързани с престъпления от омраза или със спорове между съседи.
- Заемете подход на междуведомствено сътрудничество с ясна командна структура и процес, който да включва партньорски агенции на партньори на местните власти – бъдете ясни по отношение на първенството (полиция за разследване, местните власти за единство на общността) и свиквайте редовни срещи, които черпят информация от най-новата оценка на напрежението на общността, за да се договаряте и наблюдавате действията.
- Организирайте упражнение за симулация на ескалиращата поляризация с ключови заинтересовани страни в региона за повишаване на информираността и за да ги запознаете с това колко добре подготвени са всъщност те.
- Включете се в диалози на различни нива, като квартал, град, област, страна (Национален съвет за сигурност). Инвестирайте в слушане: какво е в съзнанието на хората?
- Създайте медийна стратегия – прозрачността на процедурите и положението на „неутрална“ полиция са ключови. Необходимо е бързо време за реакция – стратегията за социалните медии е важна, за разсейване на митовете и затваряне на пространството, в което фалшивите новини могат да наберат скорост.

Как да се справяте с различните участници и с динамиката на поляризация

загрижеността на мълчаливото мнозинство и как могат да се експлоатират те за промяна на темата или тона?

- Необходима е активна и проактивна медийна стратегия – социалните медии са ключови тук за разбиване на митовете и за затваряне на пространството, в което фалшивите новини могат да наберат скорост.
- Фокусирайте се върху медийните публикации на положителни действия, предприети от полицията в условията на разследване, както и на въздействието върху общността, вместо върху предизвикването на полюсите.

Как да отговорите на публичните безредици или престъпност, провокирана от поляризацията

Отговорите са подобни на тези, които са използвани за възстановяване на реда или за извършване на криминално разследване и управление на кризи. Докато могат да бъдат включени конфликти и престъпност, предприетият подход ще повлияе на поляризацията. От съществено значение е поддържане на хората в безопасност, повторно установяване на доверие и поддържане на върховенството на закона.

Какво да се направи, когато поляризацията кипва след сериозен инцидент

- Управлявайте кризите и защитавайте – непосредствената реакция трябва да бъде да се възстанови редът, да се предложи спокойствие и да се предотвратят по-нататъшните нарушения.
- Установете ясна командна структура и процес, който да включва партньорски агенции като местните власти – бъдете ясни по отношение на първенството (полиция за разследване, местните власти за единство на общността) и свиквайте редовни срещи, информирани от най-новата оценка на напрежението на общността, за да се договорите и наблюдавате действията. Това трябва да се извърши преди възникване на кризата.
- Събиране на доказателства – разследване на мястото на престъпление, идентификация на ключови свидетели, събиране на отчети, идентификация на заподозрени лица, управление на заподозрени лица – стандартната полицейска/разследваща реакция трябва да продължи, за да се поддържа доверието в полицията и да се предостави грижа за жертвата(ите).
- Наблюдение на напреженията в общността – за оценка на риска. Наблюдението на социалните медии е ключово тук, за да се гарантира точна картина на напрежението, така че полицията не просто да се ангажира с дългосрочни контакти в общността, които може да имат личен интерес от едната или от другата страна. Предприемете холистичен подход, обхващащ проактивно събиране на материали от разузнаване в общността.
- По време на криза близкото наблюдение на групи и лица, намиращи се на ръба на радикализацията, може да бъде много информативно.
- Идентифицирайте фона на събитието, включително специфичните задействащи механизми, за да се предвидят допълнителни задействащи механизми.
- Създайте проактивна комуникационна стратегия. Включете рамката, тона и посланието и бъдете остри с вашия собствен език и думи по отношение на инцидентите и проблемите (създаване на стереотипи, предубеждения). Имайте своя собствена история, преди медиите да я създадат за вас.
- Във вашия подход и още повече във вашата комуникация внимавайте да не подхранвате поляризация, помислете за четирите фактора за промяна.
- Комуникирайте посланията на медиация, като хвалите добрите дела на участниците от двете страни; показвайте емпатия. По този начин ще инвестирате в групите в междинната позиция.
- Обмислете как най-добре да се възползвате от ресурсите: може да е най-добре да използвате служители с наследство от засегнатите общности или трябва ли това да се избягва въз основа на факта, че ще разпалите усещане, че полицията е пристрастна? Тук е необходимо повишено внимание и реакцията ще трябва да се избира въз основа на обстоятелствата при конкретния случай.

Поляризация в рамките на полицията, сред колегите

Служителите на полицията носят униформа. Но под униформата има човешко същество, понякога със силни емоции, предизвиквани от това, което полицаите изживяват по време на ежедневната си работа. За съжаление не е неизвестно полицейските служители да изразяват своята лична нетолерантност или поляризиращи възгледи. Културата на униформените полицаи е свързана с много вицове, включително относно раса и сексуалност.

Първата линия на защитата срещу поляризация, а и в полза на полицията като ефективен участник в управлението на поляризация в местния район, е професионалната полицейска организация. Полицията трябва да действа неутрално – и да се възприема като действаща неутрално. Тя трябва да служи и защитава всички.

Учене от практики

Какво може да направи ръководител на екип, когато се сблъска с поляризация в рамките на неговия или нейния екип? (Нидерландия)

Методът за управление на поляризацията на Барт Брандсма предлага ръководителите на екипи да следват тристепенен подход, когато в рамките на екипа им възникне поляризация:

- 1. Колегите им са поканени да споделят своите становища. Това е свързано с проучване, а не с обсъждане. Няма морално преценка. Участниците не трябва нито да морализират, нито да съдят, а трябва вместо това да задават въпроси към колегите. Задаването на въпроси привлича хората силно към средата (междинната позиция), а изразяването на преценки избутва хората навън към полюсите.*
- 2. Основната и обща дискусия за професионалната роля на полицията трябва да изясни, че: „Не става въпрос за лични мнения, нито за ляво или дясно. Ние сме неутрални и трябва да третираме всички граждани еднакво и да предлагаме сигурност и защита на всеки“. Попитайте колеги какво поведение ще бъде необходимо за постигане на професионалния стандарт.*
- 3. След приемане на резултати от стъпка 2, колегите са поканени – в последната стъпка – да транспонират тези споделени и приети норми и поведения върху тяхната специфична ситуация: Какво означава това в техния малък или голям град? Какво се случва? Как трябва да се подхожда към различните участници? В Нидерландия начинът за разбиране и управление на поляризацията на Брандсма е превърнат в подход за обучение за полицията.*

Как да изградят професионална и здравословна полицейска култура, устойчива срещу поляризацията

Въпреки че е представена в рамките на Наръчника за управление на поляризацията, професионалната култура действително е „задължение“ за всяка полицейска организация, която иска да действа като професионална организация, защитаваща и обслужваща всички страни. Поляризацията е още една причина да се обърне внимание на:

- Ръководство, което е от решаващо значение при определянето на професионалните стандарти, основните ценности и целостта в рамките на полицейската организация. Обучаване на мениджъри по въпросите на поляризацията.
- Справяне със стереотипите и предразсъдъците в средата на обучение.
- Адресиране на първите признаци на поляризиращо поведение. Проведете самостоятелен разговор – избягвайте даването на публично ефирно време за позиции и послания на подстрекателите. Излезте на патрул със служителя и определете границите; Специални умения. Обучение на работното място и диалог в рамките на екипа. Как трябва да се адресират моралните дилеми? Какви са най-добрите начини за справяне с противоречия между идентичностите на отделните лица и задачите на

неутрален полицейски служител? Това изобщо не е лесно; понякога е много сложно.
Тези въпроси изискват диалог.

Учене от практики

Управление от полицията на поляризация, Нидерландия

През лятото на 2015 г., с бежанската криза в своя връх, нетолерантността, предразсъдъците и омразата бяха широко разпространени в социалните медии. Много голяма част от използвания език можеше да се възприеме като обиден или най-малко подхранващ нетолерантността и поляризацията. В няколко случая идентичността на тези силни гласове можа да се определи и полицаите на общността посетиха тези лица у дома им – не за да започнат разследване или други правни действия, а само за да се уверят, че лицата разбират, че не е добре да се крият зад клавиатура и да сплашват и обиждат другите. Онлайн поведението има значение. Същият подход е бил използван от кметовете в някои градове. Кметът на Гауда, например, почукал на вратата на около 10 разгневени и обезпокоени граждани и провел разговор с тях. Това успокоило нещата.

Учене от практики

Екип за справяне с напрежението на Националната общност (NCST, Великобритания)

Във Великобритания NCST е функция на националната полиция, която използва данните, предоставени от отделните полицейски сили на седмична основа за наблюдение, оценка и информиране за подходящ отговор на промените в напреженията на общността. Напреженията на общността се оценяват на местно равнище, като се следи информация от четири източника: 1) подсилване на разузнаването 2) включване на общността 3) отворен източник (медии с новини, блогове, академични документи и т.н.) 4) социални медии (незабавен отговор)

Оценката води до национален документ, който се изпраща на всички полицейски сили и на съответните ведомства. Докладите предлагат тристепенна оценка на EEP:

- *Experienced* (изпитано): как се чувстват общностите?
- *Evidenced* (забелязано): какво се е случило или се случва?
- *Potential* (потенциално): какво може да се случи или има потенциал да се случи?

Във всяка област е определена една точка на контакт за разработване на обобщения на напрежението в местните общности, за да се гарантира, че тази дейност е приоритет и за насърчаване на полицията и партньорите да подават съответната информация в процеса.

Образование и управление на поляризацията

Защо има връзка между поляризацията и образованието?

Училищата редовно се сблъскват с поляризация. Докато учителите са изправени пред поляризирани ситуации в класните си стаи или като виждат своите ученици да се разделят на отделни групи на игрището, училищните директори трябва да се справят с поляризацията в учителските стаи и широката училищна общност. Но когато дадена ситуация стане твърде поляризирана? Проблем ли е, ако учениците стоят в отделни групи на игрището? Играта и дори провокацията по отношение на идентификацията и субкултурата не е ли част от развитието по пътя към зряла възраст? И ние не искаме ли да оправомощаваме младежите да използват своите гласове – дори ако споделят екстремни идеи, за да има открити разговори по теми, които представляват интерес за тях? Къде трябва да поставим чертата? Кога директорът на училището става твърде много „кмет“ или „полицейски служител“, вместо „просто“ училищен ръководител?

Тази глава описва поляризацията на нивото на класната стая, училището и средата и предлага насоки относно това как да се справят с поляризация на всяко едно от тях.

Как да предотвратите поляризацията на ниво класна стая

Учителите трябва да бъдат подготвени да се справят с поляризацията. Те са срещат със своите ученици всеки ден и са първите, които са предизвикани от поляризиращите изявления от ученици. Освен това те са първите с възможност за предотвратяване на малки инциденти от превръщането им във все по-голям проблем.

Учителите обаче също са предизвиквани от поляризацията, което би могло да остана незабелязано от някои, тъй като то се случва в мълчание. Както е описано в Ръководството за програмите за обучение на РГ „Образование“ на RAN (RAN EDU Guide on training programmes), учителите се нуждаят от някои основни умения, за да се гарантира, че те са овластени и устойчиви. Те включват: осъзнаване на своята визия, ценности, силни страни и граници, интерактивни умения и възможността за обсъждане на реалните проблеми в класните стаи.

Както е описано в „Преподаване на спорни въпроси“¹⁵, учителите могат да поемат различни роли в класните стаи като неутрален председател, адвокат на дявола или съюзник. В светлината на нарастващата поляризация е особено важно учителят да избере правилната роля и да създаде добра среда за диалог, така че всички ученици да се чувстват в безопасност и удобно. Учителите трябва да слушат всички ученици и да ги оставят да споделят своите емоции.

---

¹⁵ Връзка към „Преподаване на спорни въпроси“:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806948b6>

Как учителите да създадат правилната среда, за да предотвратят или да се справят с поляризация?

- Създаване и изграждане на споделени ценности в класните стаи. Учениците не трябва да имат еднакви ценности, но помага, ако имат някои общи ценности, например равенство. Тези ценности отразяват също така и мини-обществото, което е класната стая.
- Определете ясни правила. Ако някой говори, другите следва да слушат и обратно. Това изисква умения за подпомагане от страна на учителя.
- Показвайте емпатия като учител, вместо непрекъснато да се опитвате да „спечелите“ учениците за вашия аргументи. Опитайте се да разберете какво казват учениците, какво има зад тяхното становище.
- Бъдете чувствителни към конфликтите и бъдете подготвени за тяхното преодоляване. Осигурете безопасно място за това. Разговорите за чувствителни въпроси отнема време, така че не се опитвайте да ги ограничавате в рамките на пет минути. Може да е разумно да организирате редовни дебати в класната стая.
- Определете във всеки клас ученик, отговорен за въпросите на поляризацията. Този ученик трябва да представлява класа и трябва да говори с учителя, ако възникнат проблеми, така че да могат да излязат с решения заедно.
- Активно прилагайте училищните правила и общите ценности във вашите уроци, особено в трудни ситуации.
- Използвайте модела на Барт Брандсма, за да обсъдите поляризацията в класната ви стая. Може да е необходима модерирана версия, особено за по-малките ученици. Този модел ще даде на вас и на учениците ви езика, който е необходим, за да се обсъжда поляризацията, и ще допринесе също така за нейното забелязване, когато тя се случва.
- Като учител трябва да преподавате предмет и това е основният фокус на уроците ви. Но никога не трябва да забравяте връзката, която имате с учениците си, и че понякога е необходимо „да разведристе обстановката“.
- Институтът за глобална промяна на Тони Блеър е предоставил някои интересни съвети за диалог:
http://tonyblairfaithfoundation.org/sites/default/files/Essentials-of-Dialogue_0.pdf

Как да разпознаете поляризацията като учител

- Ако учениците не се слушат един друг или не искат да седят един до друг физически, може да е добре да се проведе открит разговор, тъй като може да е налице поляризация.

Как да се предотврати поляризацията на ниво училище

В допълнение към поляризацията в класна стая тя може да възникне на ниво училище или дори сред членовете на училищния персонал или в учителската стая. С цел да се предотврати поляризация е важно да се правят инвестиции в междинната позиция и да не се насърчава включване и изключване. Училищният персонал следва също така да работи в тясно сътрудничество, като екип, спазвайки следните еднакви правила и етика на училището.

Как да се предотврати поляризацията на ниво училище

- Като директор на училището вие трябва да инвестирате в междинната позиция. Инвестирайте в културата и етиката на училището, например чрез обучение на персонала по тези въпроси. Ценностите на училището трябва да бъдат ясни за целия училищен персонал и учениците.
- Като директор на училището трябва да бъдете ясни за всички по отношение на училищните правила.
- Внимавайте! Разгледайте учителската стая: учителите винаги ли седят отделно в определени групи? Може да е добра идея да обсъдите това наблюдение с тях. Можете също така да въведете неутрален наблюдател.
- Използвайте учебни казуси, за да обсъдите различни нива на поляризация с вашия екип.
- Преподавайте всички умения за решаване на конфликти на ученици, както и демократични ценности.
- Уверете се, че редовно работите върху изграждането на екипи, например чрез въвеждане на дейности за изграждане на екипи. Това ще гарантира силни връзки в рамките на екипа и ще помогне за създаването на общи цели.

Как най-добре да работите с родителите, за да се предотврати поляризация

- Уверете се, че родителите разбират ценностите и духа на училището, от което тяхното дете е част. Като директор на училището, можете да ги обсъдите с родителите, когато тяхното дете се запише. Можете също така да търсите възможности, като вечери на родителите, за да засилите (осведомеността за) тези ценности.
- Родителите са важна група в междинната позиция. Училищата могат да се ангажират с тях за интереса, който те споделят в осигуряването на училище, което предлага безопасна и вдъхновяваща общност, в която децата им могат да учат: „Как можем ние, училището и родителите, да допринесем заедно за това?“
- Родителите, които играят *ролята на подстрекатели*, следва да се управляват чрез прилагане на факторите, променящи играта. Първият е:
Не им давайте платформа, на която да играят своята игра на поляризация. Ангажирайте се с тях в затворена, частна и по-малко публична среда, не им предлагайте публична платформа за поляризация.

Как да предотвратите поляризацията в училищата, като същевременно останете част от местната общност

Въпреки че училището е общност само по себе си, то не е остров. Училищата имат връзка с техните партньори, околна среда и по-широко общество. Има дори педагогически ползи от разширяване на училищните дейности извън вратите на училището – то гарантира, че те са приложими към реалния свят, където се намират домовете на учениците и съседите.

При работа с проблемната поляризация училищата също може да трябва да работят и да се справят с тяхната среда, особено ако е разделена и следователно засяга (атмосферата в) училището. За да бъдат

подготвени за поляризация както отвътре, така и извън училищните порти, училищата трябва да изграждат проактивно отношение на доверие с техните партньори. Това за предпочитане трябва да се случи по време на мир, преди да възникне поляризация.

Да бъдат подготвени за неочаквани трудни времена. Училищата може да трябва да идентифицират „правилните“ партньори и да ги мотивират да инвестират в отношенията. Може също така да бъде предизвикателство да намерите правилния тон в комуникацията с родителите, партньорите и, в по-широк смисъл, с общността. Въпреки че училищата се изправят пред тези предизвикателства и не могат да променят обществото, от една страна, те могат, от друга страна, да променят начина, по който се занимават с обществото и повишават осведомеността за това как да се справят с поляризацията.

Как най-добре да работите в среда на междуведомствено сътрудничество

- „Ремонтирайте покрива през лятото“, пригответе се!
- Надграждайте върху съществуващите контакти и мрежи с представители на множество ведомства и достигнете например жилищните агенции, спортните клубове, младите работници, общината и полицията. Представете училището като партньор, който е в най-добра позиция да се ангажира с младите хора и техните родители.
- Представете семинар с кратък сценарий с художествен, но не малко вероятен сценарий. Открийте дали хората са в състояние да стигнат до други заинтересовани участници в района.
- Създайте работна група с представители на множество ведомства с широк обхват от дисциплини като местните власти, семейните групи и полицията. Това ще помогне на хората да виждат нещата от различна перспектива. В допълнение към общата цел тази група трябва да разработи обща терминология. Използването на правилните думи и промяната на тона са особено важни, когато е необходимо „охлаждане на страстите“.
- Мотивирайте различните партньори да се присъединят към работната група.
- Търсете и изберете правилните лица и представители, например тези практически специалисти, които вече са част от RAN.
- Фокусирайте се върху намирането на „убеждаващи лица“ и „свързващи лица“.
- Създавайте връзки посредством неформална дискусия по споделени теми, представляващи интерес.
- Покажете, че работната група е свързана с реалността и създава усещане за неотложност.
- Моля, обърнете внимание: не всички трябва да бъдат включени, дръжте групата колкото е възможно по-малка.

Как да използвате социалните медии

- Използвайте социалните медии като начин за комуникация с външния свят и се уверете, че виждате неполяризираната междинната позиция като целева аудитория. Профил в Twitter би могъл да представи алтернативни послания за събития, които засягат училището. Профил във Facebook може да се използва като платформа за комуникация за ценностите на училището, както и за изграждане на онлайн общност.

Как да си сътрудничите с други училища

- Създайте туининг проекти между училищата в същата област; това може да включва съвместни училищни проекти и обмени между ученици. Тези проекти дават на училищата възможност за допринасяне за социалното сближаване и за смекчаване на сегрегацията, която е явна в много части на училището. Такива инициативи могат също така да засилят оценяването от учениците на културното и социално многообразие.

Учене от практики

Справяне с поляризацията на ниво училище и клас, Белгия

Училището *Royal Athenaeum* в Антверпен е изправено пред различни пикове на поляризация, които имат въздействие върху атмосферата в училище. В отговор на това фокусът на вниманието беше променен към средата (междинната позиция). Наред с други инициативи училището създаде основен комплект от общи ценности, използва межкултурен и междурелигиозен диалог и се фокусира върху активното гражданство.

След неуспешния опит за преврат в Турция поляризацията се увеличи в нова форма: тези, които подкрепяха Гюлен, срещу тези, които подкрепяха Ердоган. Училището следователно реши да инвестира в обучение за деполяризация на всички учители и въведе нов фокус върху историята, включително специален учебен ден на историята на Турската империя. Група от 10 учители/ключови фигури присъстваха на по-задълбочена двудневна програма за обучение, основана на модела на Барт Брандсма. На ниво класна стая важността на разбирането на модела беше подчертана на всички учители, както и необходимостта от адресиране на поляризацията без страх. Не са необходими много специфични познания за решаване на въпроси като този; просто прилагането на модела и правилните комуникационни умения ще помогнат на учителите.

Учене от практики

Справяне с поляризацията чрез преподаване на спорни въпроси, практическо ръководство

За да предотвратят поляризацията, учителите трябва да бъдат в състояние да се справят с противоречиви въпроси в класните стаи. *The guide on 'Teaching controversial issues'* (Ръководството по преподаване на спорни въпроси) осигурява практически инструменти и познания за учителите. Например то предлага насоки на учители как да въведат спорни въпроси в класните стаи относно методи на преподаване на спорни въпроси и как да разсъждават върху дискусии и да ги оценяват. Ръководството също така показва как да инвестират в основни, фундаментални умения за създаване на професионална ефективност и овластени учители.

Учене от практики

Справяне с поляризацията посредством сътрудничеството с полицията, Швеция

Училище „Ринкеби“ е разположено в един от най-бедните части от Стокхолм, в квартал, който е дом за хора от различни културни среди. Кварталът е понесъл много предизвикателства и е известен със своите социални размирици. Училището, полицията и общината си сътрудничат тясно, за да отговорят на тези предизвикателства. Те съобщават ежедневно за нивото на напрежение в квартала с помощта на системата на светофара: ситуацията зелена - жълта - червена ли е?

Младежи, семейства и комуникации и управление на поляризацията

Защо поляризацията е важна за общностите, младите хора и тези, които работят с тях?

Поляризацията „ние и те“ увеличава сегрегацията, нетолерантността, враждебността и в крайна сметка дори омразата, престъпността и екстремизма между *групите в обществото*, между общностите. Междинната позиция, включваща хората, които не се влияят от поляризацията, е сбор от общности, които частично се припокриват. Това са хора с многоспектърни идентичности и лоялности.

Общностите са потенциална целева група или дори потенциални жертви на поляризация, но могат също така да бъдат фактори на промяната със силата на съпротивлението и устойчивостта. Общностите, групите млади хора и практикуващите специалисти могат да имат възможност да оправомощават и предоставят подкрепа на общностите и младежта.

Ние се фокусираме върху четири различни групи, всяка с предизвикателства и възможности:

1. общности и религиозни групи;
2. майки, бащи и други потенциални „стълбове“ на междинната позиция;
3. младежи;
4. професионалисти, които работят с общности и младежи.

Ролята на общностите и религиозните групи

Въпреки че правителствата и държавните органи трябва да направят всичко възможно, за да се предотвратят поляризацията, екстремизмът и радикализацията, тези проблеми не могат да бъдат решени ефективно без участието на общността. Екстремизмът и поляризацията процъфтяват по-лесно, когато самите общности не предизвикват тези, които търсят да радикализират други лица. В някои общности има дълбока липса на доверие в правителството, полицията и публичните власти. При такива обстоятелства е трудно да се изгради сътрудничество и партньорства, необходими за успешния подход. Инвестиране в ангажираността на общността и оправомощаването на общността е ключов фактор в превантивния подход към поляризацията и радикализацията. Важният въпрос е как да се постигне това ефективно.

Има няколко предизвикателства, които трябва да се преодолеят, за да се постигне ефективно ангажиране на общността и да се изгради устойчивост на общността¹⁶: на общностите може да липсва безопасно място за установяване на диалог; може да имат страх от стигматизация или от участие на полицията и медиите; може да не се чувстват признати от техните местни органи; нямат достъп до достоверна информация и изпитват недоверие към органите. Важно е също така да осъзнаят, че общностите са разнообразни и границите на общността са променливи.

---

¹⁶ EX POST paper RAN YF&C ‘Strengthening community resilience to polarisation and radicalisation’ London, 29-30 June 2017 (Последващ документ на РГ „Младежи, семейства и общности“ на RAN „Подсилване на устойчивостта на общността към поляризация и радикализация“, Лондон, 29-30 юни 2017 г.)

Тези предизвикателства обаче може да се преодолеят. Гласовете и талантите на Общността следва да бъдат използвани за изграждане на устойчивост на поляризация в рамките на общностите, както и между тях, чрез групи за действие, организации на общността и проекти за диалог с общността. Затова е важно общностите да се образуват непрекъснато и да се укрепва тяхната защита срещу поляризацията и екстремистките послания. Също така е от съществено значение да се оправомощават лидерите на общността да изразяват тревогите на междинната позиция. Общностите и лидерите на общности ще бъдат по-отворени за диалог в по-късните фази на поляризация, ако връзката вече е установена. Изграждането на изпълнени с доверие отношения изисква време и усилия.

Как да се изградят устойчиви организации, подсилващи междинната позиция

- Слушането е много важно в изграждането на ангажиране и доверие в рамките на общностите и между тях. Дългосрочните отношения са ключови. Отношения, които са били създадени в дългосрочен план и не само заради инцидент, са много по-ефективни.
- Идентифицирайте и инвестирайте във взаимоотношения с истинските лидери на общността. Обичайните заподозрени, като църковни лидери или имами, може не винаги да са фигурите, с които общността се идентифицира.
- Ангажирайте се с формалните и по-неформалните организации и под-общности. Признавайте многообразието в рамките на общностите и идентифицирайте техните основни ценности.
- Ангажирайте се с организациите с емпатия и нагласа за медиация. Фокусирайте се върху нещата, за които те се грижат, вместо за темите, които ги разделят.
- Ако не можете да достигнете определена общност, променете позицията или темата. Например: въпреки че мигрантската общност може да не се идентифицира с държавата, те могат да се идентифицират с квартала. Едни и същи хора принадлежат към различни общности; използвайте това като ваше предимство.

Учене от практики

Трансформиращи диалогови кръгове, Ирландия

Чрез подпомогнати [диалогови кръгове](#) хората, идващи от различни среди (като бивши членове на полувоенни организации или младите хора в риск от участие в политическо насилие), получават пространство да разкажат историите си. Те идват без никакво доверие едни към други, но са насърчавани през инициативата и чрез безопасността на мястото да проявят доверие в процеса.

Процесът на диалог ги насърчава да разсъждават критично върху техните собствени лични и общностни пътувания чрез дълбоко изживяване на изслушвания опит. Какви са причините за техния ангажимент и какво е било въздействието върху техния живот и други лица, които са били засегнати?

Учене от практики

Общностни диалози, Финландия

Finchurchoid организира общностни диалози за засилване на сътрудничеството между градовете, органите и общностите за предотвратяването на насилствения екстремизъм, интеграцията и подкрепата за семействата. Чрез широк процес на участие полицията, социалните и младежки услуги, образованието и здравеопазването, религиозните общности и НПО са поканени, за да се предотврати заклеймяването и избягването на „обръщането срещу“ определени групи.

Ролята на майките, бащите и други потенциални „стълбове“ на междинната позиция

Родителите се грижат за средата, в която живеят техните деца. Въпреки че хората може да спорят по много теми, те споделят желанието си за безопасна и спокойна среда за себе си и своите деца. Същото се отнася за собствениците на магазини, спортни клубове и други, които желаят сигурна и спокойна среда. Чрез промяна на аудиторията, заемането на позиция в междинната позиция и обръщането към родителите и други членове на квартала относно тези интереси, играта на поляризация може да бъде превъзможната.

Как да се ангажирате с майките и бащите

- Обърнете се към тях като към жители и родители, които живеят в района и които искат най-доброто за децата си.
- Когато се работи в посока на поляризация на идентичностите, тези общи интереси, като управлението на семейството, може да се адресират (това е факторът за промяна „промяна на темата“).
- Уверете родителите за техните силни страни и способности, за положителното влияние, което те (могат да) имат в рамките на собственото си семейство и по-широката общност, и как може най-добре да използват този потенциал. Това е от решаващо значение за изграждане на себеуважение и за оправомощаването на родителите да предприемат действия.
- Подкрепяйте родителите в техните собствени действия и не се опитвайте да управлявате и ръководите техните инициативи. Бъдете чувствителни и показвайте нагласа и поведение на медиация.
- Работете в малки групи и не се страхувайте от работата с етнически или други хомогенни групи, стига това да ви помага да се ангажирате с групи в междинната позиция. Животът по мирен начин едни до други е достатъчен.

Учене от практики

Училище на майките, Австрия

[The MotherSchools Model](#) (Моделът за училище на майките) е новаторска програма за превенция с център върху семейството, предназначена за борба с нарастващата заплаха от радикализиране сред младите хора. Моделът обединява засегнатите и афектирани майки, като засилва техните индивидуални капацитети и емоционална грамотност да отговарят и да се справят с излагането на техните деца на екстремистки влияния. Емоционалната връзка на майките с децата им ги прави добре позиционирани, за да си възвърнат ключовите инструменти на вербовчиците – те инвестират време, слушат, придобиват доверие, изпитват съчувствие и предоставят емоционална опора. Майките се нуждаят от структурна и емоционална подкрепа, за да се свържат отново с децата си по време на предизвикателствата на юношеството.

Включване на младежите

Младежи са особено уязвими към поляризацията, тъй като поляризацията е мисловна конструкция на базата на идентичност. Израстването означава експериментиране с идентичности и разработването на субкултури и контракултури. Провокативността, изпробването на границите и инатът са нормални и дори необходими за подрастващите. Създаването на безопасни пространства, в които младежите могат да изпробват своите становища, да провеждат открити дискусии и да учат за други субкултури, следователно е от голямо значение. В комбинация с образователните програми безопасните помещения ще предоставят на младите хора най-голям тласък за способността им да мислят критично, което в крайна сметка е най-добрата защита срещу поляризацията и екстремизма.

Как да се ангажираме с младежите

- Един от най-старите трикове в книгата за млади работници е създаване на възможности субкултурите да се срещат с членове на други субкултури. Това ще бъде полезно само във фазата за предотвратяване на поляризацията.
- Разпознайте значението на ефективното ангажиране за оправомощаване на младежите: младежите следва да бъдат предизвикани да развият собствения си глас, да научат какво искат и да изразяват своите възгледи, становища и интереси.
- Хората, които работят с младежи, трябва да разберат тяхната ежедневна реалност; те трябва да имат дълбоки познания за света на подрастващите като цяло, включително онлайн мрежите, и по-специално за техните действителни нужди и интереси.
- Внимавайте кого можете да включите. Наистина ли тези младежи са уязвими? Това ли е тихата междинна позиция? Това ли са онези, които така или иначе са мотивирани и включени?
- Подходът, базиран върху приемането, е ключов. Хората трябва да бъдат приемани такива, каквито са. Техните изказвания и действия може да бъдат оспорвани, но не и лицето, като такова.

Как да се справяте с поляризацията и подстрекателите в група младежи

- Ефективността на участието на младежката ангажираност е построена върху качеството на наличните човешки ресурси. Дали те са професионални млади работници, доброволци, обучаващи на същата възраст или други фигури, те трябва да могат да се свързват с младите хора, да разбират тяхното недоволство и нужди и да бъдат в състояние да насърчават промяна (макар и малка), ако изглежда, че младият човек се спуска надолу по разрушителната пътека. Автентичността и присъщата мотивация, плюс образованието и обучението на работното място, спомагат да се гарантира това.
- Започнете работа с младите хора рано.
- При работата с младежи в среда на поляризация, прилагайте четирите фактора за промяна:
  1. Позиция
  2. Тема
  3. Аудитория
  4. Тон на гласа

Професионалисти, които работят с общности и младежи

Социалните работници, натоварени с оказването на подкрепа и оправомощаването на гражданите в изграждането на общност, може да бъдат много ценни. В Европа младежката работа може да се извършва на професионална основа или доброволно. Професионалните стандарти и наличието на ресурси варират значително – както в качествено, така и в количествено отношение, в зависимост от държавата членка. За социални работници, които си взаимодействат с гражданите, концепциите на *демократичния професионализъм*, както са определени от Алберт Дзур⁽¹⁷⁾, може да бъдат от помощ. Той дефинира колко социални работници може да се очаква да: се застъпят за слабите и безсилните, да насърчават включването и да подсилват плурализма (интереси и становища).

Как да подкрепите общностите и младежите

- За да бъдат ефективни, практическите специалисти трябва да са информирани за поляризацията и динамиката, която задвижва поляризацията.
- Практическите специалисти следва да могат да прилагат реч и отношения на медиация, за да се ангажират с групи в междинната позиция.
- Практическите специалисти следва да бъдат обучени за използване на четирите фактора за промяна, за да управляват всяка поляризация, с която се сблъскат.
- Практическите специалисти следва да разберат, че тяхното положение, личен опит и жизнен опит биха могли да създадат предубеждение, което може да засегне техните действия и нагласа в настройка за поляризация.
- Младежите и работниците в общността трябва да са наясно с местната политика и комуникационна стратегия, засягаща гражданството, културата и, по-конкретно, поляризиращите въпроси.

¹⁷ Democratic Professionalism: Citizen Participation and the Reconstruction of Professional Ethics, Identity, and Practice. (Демократичният професионализъм: гражданско участие и възстановяване на професионалната етика, идентичност и практика.) University Park, PA: Penn State University Press, 2008.

- Младежките и социални работници не трябва да се използват като мегафон за разпространяване на местната политика. Тяхната роля е да оправомощават техните групи да изразят своите интереси и становища по начини, които създават условия, които са необходими, за да се справят с всякакви проблеми, докато останат в междинната позиция.
- Внимавайте за езиковата бариера. Младежите са възприемчиви на различен вид комуникация от тази, която е ефективна при възрастните.
- Избирайте темите внимателно. Понякога е по-добре да не адресирате „лоша тема“ директно.
- Не подценявайте, но също така не надценявайте ролята на онлайн мрежите и комуникациите. Осведомете се за комуникационни балони.
- Винаги проверявайте дали има други, които не са участвали активно, но които въпреки това имат влияние върху младежите и върху дебата.

Учене от практики

Stay Human (Останете хуманни), Нидерландия

[Stay Human](#) цели да укрепи социалното сближаване и да се противопостави на поляризацията, свързана с пристигането, жилищното настаняване и интеграцията на мигрантите и бежанците. Stayhuman извършва научни изследвания, за да се подобри разбирането на различните мнения, дилеми и решения по отношение на работниците мигранти и проблемите на бежанците, и се стреми да разшири полето на взаимно разбирателство и връзка между различните общности и групи. Организацията обучава също така професионалисти и организации, така че да разберат по-добре динамиката на поляризация, използваща модела на Барт Брандсма, и съответно да знаят как да действат. Stayhuman създаде пет персони (пет стереотипа), за да помогне на политиците да разберат как определени дилеми и политики се възприемат от различни групи.

Затвор и пробация и управление на поляризацията

Защо поляризацията е от значение за затвора и пробацията?

Затворът и пробацията са важни части на системата за наказателно правосъдие. Системата за наказателно правосъдие трябва да налага ограничения на индивидуалните свободи със справедливост и пропорционалност за запазване на легитимност. Индивидуалният затворник, клиентът, техните семейства и общността трябва да изпитват уважение, справедливост, обективност и равенство в взаимодействието си с тези институции и техните представители.

Затворът предполага отслабване или дори прекъсване на редовните контакти със социалната мрежа, които лицата са имали преди това. Затворниците ще търсят нови контакти, независимо дали

Последващ документ
НАРЪЧНИК НА RAN ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛЯРИЗАЦИЯТА
Тематично събитие 6 юли 2017 г., Амстердам (Нидерландия)

временни (за да изкарат времето по време на присъдата) или дългосрочни. Тази нужда от принадлежност причинява групова динамика или в полза на положителни връзки (приятелства, взаимна подкрепа, съвместно участие в дейности), или отрицателни връзки (незаконни дейности, статус, изкупителна жертва). Състоянието на затворническото общество е от значение за това как групите се свързват една с друга. Ако затворниците се чувстват в безопасност и уважавани, конкуренцията между групите ще бъде по-малка, както и необходимостта от изграждане на връзки като механизъм за оцеляване.

Традиционната групова динамика може да се припокрива с обществената в събития извън затвора, които може или да стимулират, или да забавят процесите. Идеята за превръщането в част от външна група в обществото може да се легитимира/потвърждава наличието на настоящите структури или подчертава необходимостта от нови групи. Може да последва конфронтация. Например някои затвори наблюдаваха доста напрегнати дебати между затворниците след неотдашните атаки в Европа и в чужбина. Групите също така могат да изживяват общественото напрежение или усещане за изключване като обяснение за техните криминални деяния.

От затворническата перспектива затворът често не е безопасен. Те нямат доверие на персонала и определено един на друг също. Доверието, или поне доверието с предвидими граници между персонала и затворниците, е важно. Управлението и по-специално персоналет са ключови, когато става въпрос за гарантиране на ефективността на затворническото общество и за гарантиране на безопасна среда. Това включва повече от просто поведение на наблюдение и модели сред затворниците (група). Персоналет на затвора решава какво се случва в тяхното съоръжение, те са считани за група, на която трябва да се противопоставят. Тази омраза ще се увеличи, ако се възприеме от една група, че членовете им получават по-лошо отношение от друга.

Персоналет не трябва обаче да се счита за хомогенна група. Силни противоречиви политически становища може да играят роля, когато става дума за взаимното доверие, което е предпоставка за изпълнението на задачите на затворническия персонал.

Докато в затвора груповият процес в затворена среда е важен, когато се работи с въпроси на поляризация, атмосферата в обществото е в голяма степен важна за работата по пробацията. Повторното социализиране и намирането на път обратно в общество е много по-трудно, когато липсва обща основа по отношение на ценностите. Уязвими хора, търсещи ясни насоки, могат също да бъдат привлечени към твърдите позиции, обхванати от поляризацията.

Когато поляризацията се провежда в обществото, тя може да бъде вредна за хората, които се социализират отново след тяхното освобождаване. Нивото (възприеманото) на толерантност и допустимо поведение към бившите затворници ще бъде по-ниско, особено ако някой има явно радикализиран/екстремистки профил или чувства, че той или тя е част от група, която не е приета от други лица. Основният въпрос тук е: Наистина ли имам някакъв шанс да започна нов живот? Това е загриженост както за затвора, така и за работата по пробацията.

Три групи от действия може да се използват за справяне с поляризацията в затвора и в условията на пробация:

- предотвратяване на развитието на поляризация между групи в затворническото общество;
- осведоменост на персонала;
- работа по нивото на неприемане в обществото по отношение на включване на уязвимите групи от бивши затворници.

Как да се предотврати поляризация между групи в затворническа среда

Затворническата среда включва физическата околна среда, ценностите, взаимоотношенията, процедурите и политиките, които представляват ежедневно функциониране на затвора. Тези фактори оформят опита в затвора и осигуряват възможности за намаляване на риска от радикализиране и поляризиране мисли по време на престоя в затвора, както и риска от повторно извършване на престъпление след освобождаването. Претъпкаността, липсата на персонал или лошите взаимоотношения между персонала и затворниците увеличават чувствата на несигурност и липсата на сигурност и следователно създават среда, която увеличава уязвимостта.

Какво може да направи персоналот на затвора?

- Да работи за създаване и поддържане на безопасна среда. Този неспецифичен обичаен бизнес подход е предпоставка за всички други действия на поляризация.
- Обърнете внимание на груповите процеси в рамките на системата. Кои групи имат силни идентичности? Сред кои групи може да се усеща напрежение. До каква степен групите са също потенциална заплаха за затворническия персонал?

Осведоменост на персонала относно поляризацията

Поляризацията изисква осведоменост за явлението и как то може да „оцвети“ преценката/разбирането на поведението и мерките. В края на краищата не какво възнамерява нещо, а начинът, по който се възприема, повдига или подчертава процесите на поляризация. Едно предизвикателство е, че много от системите за затвор и пробация на цялата територия на ЕС не разполагат с персонал, който е доста различен от хората, за които те работят, когато става дума за културата, минал опит и т.н. Не е рядко персоналот е по-скоро монокултурен. Потенциалните последици от това са липсата на имплицитен механизъм, който прави системата запозната какви мерки могат да се възприемат и по какъв начин групата мисли по отношение на другите групи.

Какво може да направят персоналот на затвора и пробационните служители?

- Създаване на атмосфера, в която персоналот може да обсъжда неподходящо поведение едни спрямо други, със затворниците или с лицата, подложени на пробация.
- Осведовете се за вашите собствени становища и как те могат да бъдат повлияни от категорични мнения. Обърнете внимание, че понякога собствените ви мисли може да не са в съответствие с вашата професионална роля.

- Поддържайте забележки в границите на това, което другите затворници и гражданското общество очакват от вас поради вашата функция.
- Обърнете внимание, че по време на периодите на слабо свързване/приемане, забележките, които са предназначени да бъдат забавни, могат да се възприемат като обидни.
- Научете се да правите разлика между нормално, поляризирано и екстремистко поведение.
- Говорете с другите, ако признаците на поляризация са видими сред затворническите или пробационните служители.
- Докладвайте незабавно всяко неподходящо поведение на колеги, което би могло да представлява опасност за безопасността.
- Бъдете строги по отношение на всички видове дискриминационни коментари от персонала.
- Проведете обучение по радикализация и поляризация, включващо точки, свързани с какво е общото в (под)културите и идеологиите.
- Потърсете многообразие в персонала, така че да се даде възможност от по-задълбочено вникване в затворниците и лицата, подложени на пробация, с различни култури, религии и минал опит.

Как да се работи по общественото неприемане на уязвими групи, освободени от затвора

Отрицателните чувства относно повторната социализация на лица с екстремистко минало не са рядкост сред обществеността. Това се дължи отчасти на основанието, че може да възникне рецидив/повторно престъпление, а за някои хора и поради посттравматични нарушения, свързани с екстремистки действия. Но има и хора с поляризиран предразсъдъци, които не вярват, че хората могат да се променят. И накрая, някои хора могат да се чувстват зле с бивш терорист като съсед или служител.

Какво може да направи затворническата и пробационна система?

- Започнете да работите в посока повторна социализация колкото е възможно по-рано, като включите лишаването от свобода и пробацията от самото начало на присъдата (ако е затворническа присъда).
- Включете семействата и положителните приятели в процеса на повторна социализация, тъй като често те са скалите, върху които лицата могат да се опрат по време на престоя си в затвора и след освобождаването.
- Използвайте добри инструменти за оценка на риска и бъдете наясно с приемането на риска, за да се гарантира, че можете да отговорите на критиките за последствията от инцидента. Това също така ще покаже, че не действате безотговорно.
- Следете уязвимите пробационни клиенти отблизо.
- Поддържайте добри контакти със съответните партньори, за да гарантирате безопасността за обществото, както и отделните участващи.

- Създайте специализирани екипи и интервенции за работа по повторната социализация за тази трудна целева група. Работете с представители на множество ведомства, умения и опит, както и споделянето на информация са важни. Не започвайте от нулата, но се учете от интервенциите и структурите за подобни уязвими групи.
- Предпазвайте клиентите и тяхната среда в сътрудничество с общини, социални услуги, НПО и други подходящи организации.